

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛОГОПЕДІЯ (ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС)

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 01 освіта

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 016 спеціальна освіта. Логопедія

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація спеціальна психологія

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 46/16
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)

«   » 20 16 р.

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма «Логопедія (інтегрований курс)» для студентів за спеціальністю «Спеціальна освіта. Логопедія».

Розробники:

К.В. Луцько, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти;

В.В. Тищенко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти;

Т. В. Мельніченко, викладач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти;

К. О. Кібальна, викладач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від “30” серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

_____ (О. В. Мартинчук)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини

_____ Н. А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка

Структура програми навчальної дисципліни

I. Опис предмета навчальної дисципліни

II. Тематичний план навчальної дисципліни

III. Програма

Змістовий модуль I. Теорія та методика ранньої діагностики та корекції розвитку дітей з ТПМ

Змістовий модуль II. Ігрові технології в логопедичній роботі

Змістовий модуль III. Логопедична корекція системних порушень мовлення

Змістовий модуль IV. Сучасні логопедичні технології

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Логопедія (інтегрований курс)»

V. Плани семінарських занять

VI. Завдання для самостійної роботи

Картка самостійної роботи студента

VII. Індивідуальна науково-дослідна робота

VIII. Система поточного та підсумкового контролю

IX. Методи навчання

X. Методичне забезпечення курсу

XI. Питання до іспиту

XII. Рекомендована література

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Логопедія (інтегрований курс)» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня відповідно до навчального плану для спеціальності «Спеціальна освіта (логопедія)» денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач другого (магістерського) рівня відповідно до вимог освітньо-професійної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Логопедія (інтегрований курс)», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Курс «Логопедія (інтегрований курс)» підготовлений для здобувачів другого (магістерського) рівня за спеціальністю «Спеціальна освіта (логопедія)».

Мета курсу – уточнення, розширення та систематизація професійних компетентностей здобувачів другого (магістерського) рівня з проблем організації та здійснення діагностичної, корекційної, попереджувальної та розвивальної роботи логопеда дошкільних, шкільних та реабілітаційних навчальних закладів.

Завдання курсу:

- сформувати у здобувачів другого (магістерського) рівня професійні компетентності щодо раннього попередження, виявлення та ранньої корекції порушень мовленнєвого і сенсорного розвитку різного генезу;

- розширити та систематизувати знання здобувачів другого (магістерського) рівня з проблем технології діагностики, корекції та попередження системних порушень у дітей з сенсорними та розумовими вадами;

- розширити, уточнити та систематизувати професійні компетентності здобувачів вищої освіти щодо використання ігрових технологій діагностики та корекції порушень мовленнєвого розвитку та реалізувати творчий потенціал студентів в розробці новітніх ігрових технологій.

Вивчення навчальної дисципліни орієнтоване на такі компетентності:

I. Загальні:

1. Інструментальні компетентності:

- уміння ідентифікувати, формулювати та розв'язувати завдання;
- уміння приймати обґрунтовані рішення;
- знання та розуміння предметної області та розуміння фаху;
- уміння думати абстрактно, аналізувати та синтезувати;
- навички використання інформаційних та комунікативних технологій;
- уміння приймати обґрунтовані рішення.

2. Міжособистісні компетентності:

- уміння бути критичним і самокритичним;
- уміння показати обізнаність про рівні можливості;
- уміння працювати в команді;
- уміння діяти на основі етичних міркувань;
- здатність працювати в міждисциплінарній команді.

3. Системні компетентності:

- здатність навчатися;
- здатність продукувати нові ідеї (творчість);
- уміння застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- уміння проводити дослідження на відповідному рівні;
- уміння діяти з соціальною відповідальністю та громадянською свідомістю;
- визначеність та наполегливість при виконанні отриманих завдань та покладеної відповідальності;
- уміння працювати самостійно;
- уміння адаптуватись до нових ситуацій.

II. Фахові компетентності

1. Загальнопрофесійні компетентності

- здатність застосовувати сучасні освітні, реабілітаційні, інформаційні технології у роботі з особами, які мають порушення психофізичного розвитку в умовах закладів, служб, організацій, установ сфери освіти, охорони здоров'я, соціального захисту;

2. У сфері корекційно-педагогічної діяльності

- знання та розуміння сучасних уявлень про зміст, принципи організації, навчально-методичне забезпечення та механізми практичної роботи з особами, які мають порушення психофізичного розвитку;

- уміння проектувати і здійснювати освітньо-корекційну роботу з використанням інноваційних психолого-педагогічних технологій;

- уміння проектувати корекційно-освітній простір і розробляти методичне забезпечення з використанням інформаційних технологій;

- здатність до забезпечення мультидисциплінарної взаємодії при вирішенні актуальних корекційно-педагогічних завдань.

3. У сфері діагностико-аналітичної і консультативної діяльності

- здатність використовувати професійно-профільовані знання у визначенні етіології, симптоматики, патогенезу, психологічних механізмів порушень мовленнєвого розвитку;

- здатність до проектування і впровадження психолого-педагогічних технологій виявлення мовленнєвих порушень;

- уміння консультивати осіб з порушеннями психофізичного розвитку, батьків (законних представників) дітей з психофізичними порушеннями з питань організації і реалізації індивідуальних освітніх і абілітаційних/реабілітаційних психолого-педагогічних програм, оптимізації соціально-середовищних умов життєдіяльності;

- уміння консультивати педагогів освітніх організацій, які здійснюють інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами.

4. У сфері науково-дослідної діяльності

- уміння вивчати і систематизувати досягнення вітчизняних і зарубіжних досліджень у галузі логопедії, спеціальної педагогіки і психології, суміжних галузей знань;

5. У сфері викладацької діяльності

- здатність до викладання в освітніх установах та до використання науково обґрунтованих педагогічних технологій;

- уміння здійснювати моніторинг і прогнозувати досягнення тих, хто навчається з використанням сучасних засобів оцінювання результатів навчання і розвитку.

6. У сфері організаційно-управлінської діяльності

– здатність працювати з окремими людьми та командами з метою сприяння високоякісному комплексному супроводу особистості з порушеннями психофізичного розвитку;

– здатність до організації корекційно-педагогічного процесу в освітніх установах, закладах охорони здоров'я і соціального захисту;

– уміння використовувати різні способи і засоби оцінювання стану та якості корекційної освіти;

– уміння здійснювати моніторинг ефективності корекційно-педагогічного, абілітаційного та реабілітаційного процесів в освітніх установах;

7. У сфері культурно-просвітницької діяльності

– уміння проектувати і реалізовувати культурно-просвітницькі програми роботи з населенням з проблем формування толерантного ставлення до осіб з психофізичними порушеннями, взаємодії в процесі їх адаптації і інтеграції в суспільстві;

В результаті вивчення Модуля I «Теорія та методика ранньої діагностики дітей з ТПМ» здобувачі вищої освіти повинні

знати:

– основні поняття курсу, онтогенез розвитку мовлення дітей різних вікових періодів, їх особливості;

– дизонтогенез розвитку мовлення у дітей з ТПМ та зі складними та множинними порушеннями;

– принципи, методи організації ранньої діагностики та корекції мовлення.

вміти:

– володіти методиками діагностики психофізичного розвитку дітей раннього віку;

– ставити правильно діагноз, відповідно до цього самостійно будувати програму корекційно-розвивальної роботи;

– правильно діагностувати певну мовленнєву ваду;

– визначати ефективні шляхи корекційного впливу у різних категорій дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку.

В результаті вивчення Модуля II «Ігрові технології в логопедичній роботі» студенти повинні

знати:

– психологічні механізми гри як діяльності;

– періоди становлення гри в онтогенезі;

– класифікації дитячих ігор та іграшок;

– особливості ігрової діяльності дітей із різними порушеннями мовленнєвого розвитку;

– методики застосування різних видів ігор в логопедичній роботі з дітьми з порушеннями мовлення (фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення (ФФНМ), загальним недорозвиненням мовлення (ЗНМ), заїканням, порушеннями писемного мовлення);

вміти:

– складати плани – конспекти ігрових логопедичних занять для різних категорій дітей із порушеннями мовлення;

– самостійно виготовляти та оформлювати дидактичний матеріал для логопедичних ігор;

– правильно застосовувати ігри на різних етапах логопедичної роботи із основними категоріями дітей із ТПМ;

– методично правильно оформити та обладнати ігрову кімнату для дітей із ТПМ;

В результаті вивчення Модуля III «Логопедична корекція системних порушень» студенти повинні

знати :

- теоретичні та методологічні основи логопедії, а саме її предмет, завдання, принципи, методи та прийоми корекційної роботи; види мовленнєвих порушень, їх причини, механізми, структуру, симптоматику;
- методики корекційної роботи з подолання мовленнєвих вад; особливості логопедичної роботи при ускладнених дефектах розвитку, таких як аутизм, вади слуху, зору, опорно-рухового апарату;
- зміст та організацію логопедичної допомоги дитячому та дорослому населенню в Україні;

вміти :

- проводити кваліфіковане психолого-педагогічне обстеження з метою визначення протікання психічного розвитку, відповідності його віковим нормам, а також структури дефекту при певній мовленнєвій ваді;
- володіти методами диференційованої діагностики для визначення виду порушень;
- здійснювати корекційний вплив, володіти методами навчання та виховання дітей з різною мовленнєвою патологією;
- впроваджувати в практику різні профілактичні засоби з метою попередження виникнення мовленнєвих вад або вторинних відхилень у психічному розвитку дитини;
- здійснювати консультування дітей та дорослих з відхиленнями у мовленнєвому розвитку, їхніх батьків та педагогів з проблеми навчання, розвитку, життєвого та професійного самовизначення;
- володіти прийомами навчання дітей із вадами мовлення навчальних предметів в загальноосвітніх та спеціальних корекційних закладах.

В результаті вивчення Модуля IV «Сучасні логопедичні технології» студенти повинні

вміти:

- визначати рівень втрати слуху на основі даних аудіологічного обстеження та володіння усним мовленням;
- розробляти стратегії формування звуковимови та усного мовлення в умовах дошкільного закладу;
- налагоджувати механізми співпраці з батьками та педагогами для досягнення ефективності компенсаторно-корекційної роботи з формування усного мовлення у дітей з вадами слуху;
- оволодівати методами та прийомами формування звуковимови та усного мовлення з використанням технічних засобів та сучасних логопедичних технологій;
- опрацьовувати наукову та методичну літературу з проблеми сучасних логопедичних технологій;
- виявляти особливості та шляхи покращення життя та діяльності дітей з порушеннями слуху та мовлення в соціальному оточенні (сім'ї, колективах дітей та дорослих).

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 240 год., із них: 32 год. – лекції, 32 год. – семінарські заняття, , 130 год. – самостійна робота, 16 год. – модульний контроль. Вивчення здобувачами вищої освіти навчальної дисципліни «Логопедія (інтегрований курс)» закінчується складанням іспиту (30 год.).

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення модулю I «Теорія та методика ранньої діагностики дітей з ТПМ» , становить 60 год. (2 кредити), з них 8 год. – лекційних, 8 год. семінарських, 4 год. – модульного контролю, самостійної роботи – 30 год., вивчення змістового модуля закінчується заліком.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення модулю II «Ігрові технології в логопедичній роботі», становить 60 год. (2 кредити), з них 8 год. – лекційних, 8 год. семінарських, 4 год. – модульного контролю, 35 год. самостійної роботи, вивчення змістового модуля закінчується заліком.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення модулю III «Логопедична корекція системних порушень», становить 60 год., із них 8 год. – лекції, 8 год. – семінарські заняття, 4 год. – модульні роботи, 35 – самостійна робота. Вивчення здобувачами вищої освіти змістового модулю «Логопедична корекція системних порушень» завершується заліком.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення модулю IV «Сучасні логопедичні технології», становить 60 год., із них 8 год. – лекції, 8 год. – семінарські заняття, 4 год. – модульні роботи, 30 год. – самостійна робота. Вивчення здобувачами вищої освіти змістового модулю «Сучасні логопедичні технології» завершується заліком.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 8	галузі знань 01 «Освіта»	Нормативна	
Змістових модулів – 8	Спеціальність: 016 «Спеціальна освіта. Логопедія»	Рік підготовки 5-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 240		9-й	10-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2,2		Освітньо-професійний рівень: другий (магістерський)	Лекції
	24 год.		8 год.
	Семінарські		
	8 год.		4 год.
	Практичні		
	16 год.		4 год.
	Самостійна робота		
	100 год.		30 год.
	Вид контролю		
	Залік		Іспит 30 год

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
МОДУЛЬ I. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА РАНЬОЇ ДІАГНОСТИКИ ДІТЕЙ З ТПМ									
Змістовий модуль I.									
Вступ. Теоретичні основи розвитку дітей раннього віку. Діагностика ТПМ									
1.	Вступ. Особливості розвитку дітей раннього віку. Поняття раннього віку та діагностика розвитку дітей раннього віку.	10	4	2		2		6	
2.	Комплексна діагностика ТПМ (пізнавальної сфери, сприймання, уваги, пам'яті, мислення, мовлення, загальної та артикуляційної моторики, дихання).	12	4	2		2		8	
Разом		24	8	4		4		14	2
Змістовий модуль II.									
Технології корекції мовленнєвого розвитку дітей з ТПМ									
3.	Особливості раннього сенсорного розвитку дітей з ТПМ. Слухове, зорове сприймання та їх значення у корекції мовленнєвого розвитку дітей з ТПМ.	12	4	2		2		8	
4.	Ефективні шляхи та засоби профілактики і корекції ТПМ.	12	4	2		2		8	
Разом		26	8	4		4		16	2
Семестровий контроль		10							
Разом за модуль I, II		60	16	8		8		30	4
МОДУЛЬ II. ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ									
Змістовий модуль III.									
Гра в системі подолання мовленнєвих порушень у дітей ТПМ									
1.	Поняття про гру як провідний вид діяльності дитини-дошкільника. Генеза дитячої гри.	11	4	2		2		7	
2.	Роль ігрової діяльності в корекційно-розвивальній роботі з дітьми із ТПМ. Особливості ігрової діяльності дошкільників із ТПМ.	12	4	2		2		8	
Разом		25	8	4		4		15	2
Змістовий модуль IV.									
Основні напрями корекційно-розвивальної роботи з дітьми із тяжкими порушеннями мовлення									
3.	Ігри в логопедичній роботі з дітьми із порушеннями фонетико-	14	4	2		2		10	

	фонематичної, лексичної, граматичної та темпо-ритмічної сторін мовлення.								
4.	Ігри в логопедичній роботі з дітьми із порушенням читання та письма.	14	4	2		2		10	
Разом		30	8	4		4		20	2
Семестровий контроль		5							
Разом за модуль III, IV		60	16	8	0	8		35	4
МОДУЛЬ III. ЛОГОПЕДИЧНА КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНИХ ПОРУШЕНЬ									
Змістовий модуль V.									
Корекція системних порушень мовлення у дітей з порушеннями розумового розвитку									
1.	Системні порушення мовлення: визначення класифікація, патогенез.	12	4	2		2		8	
2	Інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності: зміст, структура.	12	4	2		2		8	
3	Зміст та методика логопедичної роботи з подолання СПМ у дітей з порушеннями розумового розвитку	14	4	2		2		10	
Разом		40	12	6	0	6		26	2
Змістовий модуль VI.									
Корекція системних порушень мовлення у дітей з сенсорними вадами									
3..	Зміст та методика логопедичної роботи з подолання СПМ у дітей з сенсорними порушеннями	11	4	2		2		9	
Разом		11	4	2		2		9	2
Семестровий контроль		5							
Разом за модуль V, VI		60	16	8	0	8		35	4
IV. СУЧАСНІ ЛОГОПЕДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ									
Змістовий модуль VII.									
Особливості формування і корекції мовлення у дітей з порушенням слухової функції									
1.	Особливості формування і корекції мовлення у дітей з порушеннями слуху з використанням сучасних технологій	14	4	2	2	0		10	
2.	Роль слухового та зорового сприймання, слухо-зорової пам'яті у опануванні усного мовлення дітьми з порушеннями слухової функції. Формування внутрішнього мовлення та його значення для мовленнєвого та інтелектуального розвитку дитини з порушеннями слухової функції.	14	4	2	0	2		10	
Разом		30	8	4	2	2		20	2
Змістовий модуль VIII.									
Сучасні комп'ютерні технології та їх використання при корекції слуху та мовлення у дітей із сенсорними та мовленнєвими порушеннями									
3.	Використання комп'ютерних технологій у формуванні мовлення у дітей з порушенням слухової функції	9	4	2		2		5	

	(комп'ютерний комплекс «Живий звук»)								
4.	Особливості формування мовлення з використанням комп'ютерних програм («Видима мова», «Світ звуків») та сучасних технологій слухопротезування	7	4	2		2		5	
	Разом	20	8	4	0	4		10	2
	Семестровий контроль	10							
	Разом за модуль VII, VIII	60	16	8	2	6		30	4
	Іспит	30							
	Разом за навчальним планом	240	64	32	2	30		130	16

III. ПРОГРАМА

МОДУЛЬ I.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РАННЬОЇ ДІАГНОСТИКИ ТА КОРЕКЦІЇ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ТПМ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ВСТУП. ТЕОРЕТИНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ

Лекція 1. Вступ. Особливості розвитку дітей раннього віку. Поняття раннього віку та діагностика розвитку дітей раннього віку. (2 год.)

Характеристика розвитку дітей раннього віку. Поняття раннього віку та діагностика розвитку дітей раннього віку. Поняття «норма» і «відхилення» в розвитку дитини. Основні ознаки ТПМ. Класифікація ТПМ та їх коротка характеристика.

Семінарське заняття № 1.

Характеристика розвитку дітей раннього віку. Основні ознаки ТПМ. Класифікація ТПМ та їх коротка характеристика. (2 год.)

Основні поняття теми: ранній розвиток, діагностика, «норма», «відхилення»

Лекція 2. Комплексна діагностика ТПМ (пізнавальної сфери, сприймання, уваги, пам'яті, мислення, мовлення, загальної та артикуляційної моторики, дихання) (2 год.)

Технології ранньої діагностики та корекції ТПМ. Формування підґрунтя для розвитку мовлення у дітей з ТПМ. Розвиток основних психічних функцій: відчуття, сприймання, уваги, пам'яті (наочно-образної, наочно-дійової, словесно-логічної, емоційної), уяви, мислення (наочно-дійового, наочно-образного). Розвиток грубої та дрібної моторики. Вправлення артикуляції, засвоєння артикуляційних образів з використанням предметів, іграшок, піктограм. Дихальні вправи, спрямовані на формування умінь направляти струмінь повітря, регулювати його інтенсивність.

Семінарське заняття № 2. Технології ранньої діагностики та корекції ТПМ. Формування підґрунтя для розвитку мовлення у дітей з ТПМ. (2 год.)

Основні поняття теми: діагностика, корекція, психічні функції, первинний дефект, вторинний дефект.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ТЕХНОЛОГІЇ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ТПМ

Лекція 3. Особливості раннього сенсорного розвитку дітей з ТПМ. Слухове, зорове сприймання та їх значення у корекції мовленнєвого розвитку дітей з ТПМ (2 год.)

Ранній розвиток слухового сприймання у дітей, як профілактика ТПМ. Розвиток зорового сприймання та його значення для становлення особистості дитини раннього віку. Наявність стійкого слухо-зорового зосередження. Сприймання музики, мовлення дорослих. Тактильне сприймання як засіб стимулювання розвитку пізнавальної сфери дитини.

Семінарське заняття № 3. Характеристика сенсорного розвитку дітей.. (2 год.)

Основні поняття теми: слухове, зорове сприймання, тактильне сприймання, аналізатор, пізнавальна сфера, розвиток.

Лекція 4. Ефективні шляхи та засоби профілактики і корекції ТПМ у дітей раннього віку (2 год.)

Розвиток імпресивного і експресивного мовлення. Розвиток рухової сфери дитини. Логоритміка. Розвиток фонетико-фонематичного слуху. Формування звуковимови з використанням звуконаслідувань та їх руховим супроводом. Використання складоритмічних

вправ при формуванні та автоматизації звуковимови. Розвиток словесної пам'яті на основі складоритмічних образів мовленнєвого потоку (слів, словосполучень, фраз, віршів). Класифікація слів за подібністю складоритмів- добір до запропонованого слова іншого з відповідним складоритмом. Розвиток моторики і мовленнєвого дихання. Формування звуковимови, розвиток мовлення у дітей з ТПМ з використанням комп'ютерних програм "Живий звук", "Видима мова" тощо.

Семінарське заняття № 4. Характеристика методів, прийомів формування звуковимови та її автоматизація у дітей з ТПМ. (2 год.)

Основні поняття теми: мова, мовлення, порушення звуковимови, усного мовлення, Формування звуковимови та її автоматизація, дислалія, ринолалія, дизартрія, заїкання, алалія, афазія, загальне недорозвинення мовлення, фонетико-фонематичне недорозвинення мовлення, опорно-руховий апарат, дитячий церебральний параліч .

МОДУЛЬ II. ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ПЕРІОДИ РОЗВИТКУ ГРИ У ДІТЕЙ РАНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ. МІСЦЕ ГРИ В СИСТЕМІ ПОДОЛАННЯ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ ТПМ

Лекція 1. Поняття про гру як провідного виду діяльності дитини-дошкільника. Генеза дитячої гри (2 год.)

Гра в історії становлення людства, її соціальний характер. Сучасні теорії виникнення гри в людському суспільстві. Характеристика гри, як виду діяльності. Провідний характер ігрової діяльності в дошкільному віці. Особливості ігрової діяльності дітей на різних вікових етапах.

Роль іграшки в розвитку і вихованні дитини із ТПМ. Історія виникнення іграшки. Педагогічні вимоги до іграшки. Класифікація іграшок. Особливості використання іграшок в логопедичній роботі на різних вікових етапах.

Виникнення гри у ранньому віці. Підготовчий період гри: ознайомлювальна гра, поняття предметної діяльності; відображальна гра. Основні ігри дітей другого року життя. Поняття сюжетно-відображальної гри дітей третього року життя. Типи переносу предметних дій. Структура ігрових дій. Передумови переходу до рольової гри. Основний зміст ігор дітей 3-4 років. Основні лінії розвитку гри. Виникнення та розвиток рольової гри у дошкільному віці. Поняття творчого характеру гри. Напрямки розвитку ігрової творчості. Розвиток задуму сюжетно-рольової гри. Провідна роль ігор з правилами у старшому дошкільному віці.

Практичне заняття 1. Характеристика гри як провідного виду діяльності дошкільника. (2 год.)

Основні поняття теми: гра, ігрова діяльність, діти, провідна роль.

Лекція 2. Роль іграшки в ігровій діяльності дитини із ТПМ. Особливості ігрової діяльності дошкільників із ТПМ (2 год.)

Сучасні класифікації ігор. Режисерські, сюжетно-рольові, театралізовані, дидактичні, рухливі ігри, ігри з будівельним матеріалом та їх характеристика. Корекційне значення гри. Можливості використання ігор в корекційній роботі. Гра, як засіб діагностики психічного розвитку дитини. Ігрова терапія як засіб психокорекції, історія її становлення. Ігрове корекційне заняття, його структура, прийоми проведення. Ігрова кімната, вимоги до її обладнання.

Особливості ігрової діяльності дітей із дислалією, дизартрією, алалією та заїканням. Гра, як допоміжний засіб діагностики психічного розвитку дитини із ТПМ. Порівняльна характеристика ігрової діяльності дошкільників з нормальним мовленнєвим розвитком та дошкільників із ТПМ. Місце гри в системі подолання мовленнєвих порушень. Особливості використання ігор в логопедичній роботі.

Практичне заняття 2. Особливості ігрової діяльності у дітей із порушеннями мовлення. (2 год.)

Основні поняття теми: гра, ігрова діяльність, діти, провідна роль, тяжкі порушення мовлення, корекційне заняття.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. ОСНОВНІ НАПРЯМИ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЮЧОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

Лекція 3. Ігри в логопедичній роботі з дітьми із порушеннями фонетико-фонематичної, лексичної, граматичної та темпо-ритмічної сторін мовлення (2 год.)

Підготовчі ігри по розвитку артикуляційної та загальної моторики, слухової уваги. Ігри для розвитку фонематичного сприймання, аналізу та синтезу. Ігри для формування правильної звуковимови. Ігри для навчання дитини грамоті. Методика

Ігри для активізації мовленнєвого спілкування. Ігри, що сприяють розвитку лексико-граматичної сторони мовлення. Ігри, спрямовані на розвиток зв'язного мовлення. Методичні вимоги до використання словесних та мовленнєвих ігор в корекційній роботі. Особливості використання ігор із правилами та творчих ігор в корекційній роботі.

Ігри для розвитку фізіологічного та мовленнєвого дихання. Ігрові прийоми та ігри, що використовуються з метою релаксації. Голосові вправи та ігри. Рухливі та музичні ігри в структурі логопедичних та логоритмічних занять.

Практичне заняття 3. Характеристика ігрової діяльності в логопедичній роботі з дітьми із порушеннями фонетико-фонематичної, лексичної, граматичної та темпо-ритмічної сторін мовлення (2 год.)

Основні поняття теми: гра, ігрова діяльність, діти, провідна роль, тяжкі порушення мовлення, корекційне заняття.

Лекція 4. Ігри в логопедичній роботі з дітьми із порушення читання та письма (2 год.)

Характеристика ігор, що використовують в логопедичній роботі при подоланні дислексії та дисграфії. Методика використання натсільних друкованих, словесних дидактичних ігор, конструктивних ігор, ігор для розвитку дрібної моторики. Наочність, як засіб подолання вад читання і письма.

Практичне заняття 4. Характеристика ігрової діяльності в логопедичній роботі з дітьми із заїканням та порушеннями писемного мовлення. (2 год.)

Основні поняття теми: гра, ігрова діяльність, діти, провідна роль, тяжкі порушення мовлення, корекційне заняття.

МОДУЛЬ III. ЛОГОПЕДИЧНА КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНИХ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V. КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНИХ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ВАДАМИ РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ

Лекція 1. Системні порушення мовлення: визначення класифікація, патогенез.

Визначення понять «порушення розумового розвитку», «системні порушення мовлення». Класифікація порушень розумового розвитку. Класифікація системних порушень мовлення. Дискусійні питання класифікації системних порушень мовлення. Патологічні психологічні механізми мовлення, що спричиняють системні порушення мовлення.

Практичне заняття 1. Системні порушення мовлення: визначення класифікація, патогенез. (2 год.)

Основні поняття теми: порушення розумового розвитку, системні порушення мовлення, патологічні механізми.

Лекція 2. Інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності: зміст, структура.

Вплив пізнавальної діяльності на формування мовлення. Визначення поняття «інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності». Зміст та структура інтелектуального компонента мовленнєвої діяльності. Операційний склад мовленнєвої діяльності: операції мовного аналізу, ймовірне прогнозування, контроль та самоконтроль, довільна увага, оперативна пам'ять та ін. і їх значення для засвоєння та використання мови в актах комунікації. Методи діагностики складників інтелектуального компонента мовленнєвої діяльності.

Практичне заняття 2. Інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності: зміст, структура. (2 год.)

Основні поняття теми: пізнавальна діяльність, інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності, операційний склад мовленнєвої діяльності

Лекція 3. Зміст та методика логопедичної роботи з подолання СПМ у дітей з вадами розумового розвитку

Особливості логопедичної роботи з дітьми, що мають порушення розумового розвитку. Особливості логопедичної роботи з формування фонетико-фонематичної, лексичної, граматичної сторін мовлення, зв'язного мовлення, писемного мовлення. Корекція інтелектуального компоненту мовленнєвої діяльності у дітей з вадами розумового розвитку.

Практичне заняття 3. Зміст та методика логопедичної роботи з подолання СПМ у дітей з вадами розумового розвитку (2 год.)

Основні поняття теми: фонетико-фонематична, лексична, граматична сторони мовлення, зв'язне мовлення, писемне мовлення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VI. КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНИХ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З СЕНСОРНИМИ ВАДАМИ

Лекція 4. Зміст та методика логопедичної роботи з подолання СПМ у дітей з сенсорними порушеннями.

Визначення сенсорні порушення розвитку. Класифікація сенсорних порушень розвитку. Системні порушення мовлення у дітей з вадами зору. Особливості логопедичної роботи при порушеннях зору. Зміст та методика логопедичної роботи з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей з вадами зору.

Практичне заняття 4. Зміст та методика логопедичної роботи з подолання СПМ у дітей з сенсорними порушеннями. (2 год.)

Основні поняття теми: сенсорні порушення, системний недорозвиток мовлення.

МОДУЛЬ IV. СУЧАСНІ ЛОГОПЕДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VII. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ СЛУХОВОЇ ФУНКЦІЇ

Лекція 1. Особливості формування мовлення у дітей з порушеннями слуху з використанням сучасних технологій. (2 год.)

Особливості обстеження слуху у дітей, обстеження слуху у немовлят, його значення для діагностики розвитку мовлення у дитини та інших психічних функцій, зокрема сприймання, пам'яті, мислення. Характеристика дітей з порушеннями слуху. Діти з порушеннями слуху: глухі діти, слабочуючі, діти які втратили слух на пізніх етапах розвитку. Загальна характеристика та значення зорового аналізатора. Уміння розпізнати порушення слуху з поміж інших порушень мовлення у дітей (алалія, ЗПР тощо). Вікові особливості розвитку мовлення у дітей з порушенням слухової функції у порівнянні з дітьми, які розвиваються у відповідності з

нормою. Сучасні технології слухопротезування.

Семінарське заняття №1. Особливості сучасного слухопротезування. Методика роботи з завоювання складоритму дітьми з вадами слуху. Оволодіння мовленням на основі піктограм. Складання конспекту заняття та його презентація.

Основні поняття теми: слуховий аналізатор, порушення слуху, глухі, слабочуючі, пізноглухі, слухопротезування, слуховий, зоровий аналізатор, складоритми, піктограми.

Лекція 2. Роль слухового та зорового сприймання, слухо-зорової пам'яті у опануванні усного мовлення дітьми з порушеннями слухової функції. (2 год.)

Методика формування звуковимови, усного мовлення у дітей з вадами слуху. Технології оволодіння складоритмом, розвиток словесної пам'яті. Автоматизація звуковимови на основі повторення мелодики слова, словосполучення, фрази, тексту одним і тим же складом. Спряжене мовлення, його значення для оволодіння мовленням дітьми з вадами слуху. Комп'ютерні навчальні програми, логопедичні методи формування звуковимови. Піктограми та їх використання при формуванні звуковимови, усного мовлення, розвитку образної та словесної пам'яті дітей з порушенням функцій слухового аналізатора.

Особливості слухового сприймання: складоритм, фонемі, доступні слуховому сприйманню дітей з різним ступенем втрати слуху. Особливості зорового сприйманн., Фонемі, доступні розрізненню їх артикуляційних образів. Роль спряженого мовлення у розпізнаванні зверненого та автоматизації звуковимови. Формування внутрішнього мовлення, його значення для мовленнєвого та інтелектуального розвитку дитини з порушеннями слухової функції.

Семінарське заняття №2. Особливості розвитку слухового та зорового сприймання усного мовлення у дітей з порушенням слухової функції. Деякі шляхи формування внутрішнього мовлення у дітей з вадами слуху. (2 год.)

Основні поняття теми: слухове, зорове сприймання, внутрішнє мовлення..

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VIII. СУЧАСНІ КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ ПРИ КОРЕКЦІЇ СЛУХУ ТА МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ІЗ СЕНСОРНИМИ ТА МОВЛЕННЄВИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Лекція 3. Використання комп'ютерних технологій у формуванні мовлення у дітей з порушенням слухової функції (комп'ютерний комплекс «Живий звук») (2 год.)

Курс “Сучасні логопедичні технології” передбачає оволодіння базовими знаннями про особливості звуковимови і розвитку мовлення у дітей з порушенням слухової функції та розуміння інноваційних технологій застосування компенсаторно-корекційних механізмів, які базуються на глибоких знаннях особливостей перебігу формування не лише мовлення, а і інших психічних процесів, на які стан мовлення впливає безпосередньо та опосередковано. Сучасні логопедичні технології включають нові технічні засоби розвитку та корекції слухової функції і нові педагогічні методи, прийоми, засоби формування звуковимови, розвитку мовлення у дітей з порушеннями слухової функції у зв'язку використанням комп'ютерних комплексів та комп'ютерних програм.

Семінарське заняття № 3. Сучасні логопедичні технології. Звукопідсилювальна техніка, її значення для розвитку мовлення дітей з порушенням слухової функції. Компенсаторно-корекційні складові комп'ютерного комплексу “Живий звук”.. Особливості роботи з програмою “Живий звук” (2 год.)

Основні поняття теми: дефект, звукопідсилювальні пристрої, слухові апарати, кохлеарна імплантація, компенсаторно-корекційні механізми, піктограми, складоритм, логоритміка, спряжене мовлення, зорова, слухова пам'ять.

Лекція 4. Особливості формування мовлення з використанням комп'ютерних програм («Видима мова», «Світ звуків») та сучасних технологій слухопротезування.(2 год.)

Методика формування мовлення у дітей з порушенням слухової функції. Зв'язок формування мовлення з розвитком слухової функції дитини. Використання комп'ютерних програм «Видима мова», «Світ звуків», як базових при формуванні мовлення та розвитку слуху у дітей з вадами слуху та мовлення.

Семінарське заняття № 4. Значення кохлеарної імплантації для нормалізації стану слухової функції дитини. Піктограми та складоритми, як базові складові формування звуковимови та розвитку мовлення, словесної та образної пам'яті дітей з вадами слуху. Особливості використання комп'ютерних програм "Видима мова", "Світ звуків" у компенсаторно-корекційній роботі. (2 год.)

Основні поняття теми: слухове сприймання, комп'ютерні технології, об'єктивні та суб'єктивні методики, аудіограми, залежність рівня розвитку звуковимови від стану слуху, вроджені порушення, набуті порушення, структура порушеного розвитку, первинний дефект, вторинний дефект.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Логопедія (інтегрований курс)»

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 240 год., із них: 32 год. – лекції, 32 год. – семінарські заняття, 130 год. – самостійна робота, 16 год. – модульний контроль, 30 год. – іспит. Вивчення студентами навчальної дисципліни «Логопедія (інтегрований курс)» закінчується складанням іспиту.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення модулю I «Теорія та методика ранньої діагностики дітей з ТПМ», становить 60 год. (2 кредити), з них 8 год. – лекційних, 8 год. - семінарських, 4 год. – модульного контролю, семестровий контроль -10 год., самостійної роботи – 30 год., вивчення змістового модуля закінчується заліком.

МОДУЛЬ I. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА РАННЬОЇ ДІАГНОСТИКИ ТА КОРЕКЦІЇ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ТПМ

Модулі	Змістовий модуль I.		Змістовий модуль II.	
Назва модуля	Вступ. Теоретичні основи розвитку дітей раннього віку. Діагностика ТПМ (49 балів)		Технології корекції мовленнєвого розвитку дітей з ТПМ (49 балів)	
	1	2	3	4
Теми лекцій	Вступ. Особливості розвитку дітей раннього віку. Поняття раннього віку та діагностика розвитку дітей раннього віку	Комплексна діагностика ТПМ (пізнавальної сфери, сприймання, уваги, пам'яті, мислення, мовлення, загальної та артикуляційної моторики, дихання)	Особливості раннього сенсорного розвитку дітей з ТПМ. Слухове, зорове сприймання та їх значення у корекції мовленнєвого розвитку дітей з ТПМ	Ефективні шляхи та засоби профілактики і корекції ТПМ у дітей раннього віку
	2 бали		2 бали	
Теми семінарських занять	Характеристика розвитку дітей раннього віку. Основні ознаки ТПМ. Класифікація ТПМ та їх коротка характеристика	Технології ранньої діагностики та корекції ТПМ. Формування підґрунтя для розвитку мовлення у дітей з ТПМ	Характеристика сенсорного розвитку дітей	Характеристика методів, прийомів формування звуковимови та її автоматизація у дітей з ТПМ.
	2+10 балів		2+10 балів	
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот. контр.	Модульна контрольна робота (25 балів)		Модульна контрольна робота (25 балів)	
ІНДЗ (на вибір)	30 балів			
Підс.контр	<i>Залік (з урахуванням ІНДЗ) Коеф. 128:100=1,28</i>		<i>Залік (без урахування ІНДЗ) Коеф. 98:100=0,98</i>	

МОДУЛЬ II. ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення модулю II «Ігрові технології в логопедичній роботі», становить 60 год. (2 кредити), з них 8 год. – лекційних, 8 год. - семінарських, 4 год. – модульного контролю, 35 год. самостійної роботи, вивчення змістового модуля закінчується заліком.

Модулі	Змістовий модуль III.		Змістовий модуль IV.	
Назва модуля	Гра в системі подолання мовленнєвих порушень у дітей ТПМ (49 балів)		Основні напрями корекційно-розвиваючої роботи з дітьми із тяжкими порушеннями мовлення (49 балів)	
	1	2	3	4
Теми лекцій	Поняття про гру як провідного виду діяльності дитини-дошкільника. Генеза дитячої гри	Роль іграшки в ігровій діяльності дитини із ТПМ. Особливості ігрової діяльності дошкільників із ТПМ	Ігри в логопедичній роботі з дітьми із порушеннями фонетико-фонематичної, лексичної, граматичної та темпо-ритмічної сторін мовлення	Ігри в логопедичній роботі з дітьми із порушеннями читання та письма
	2 бали		2 бали	
Теми семінарських занять	Характеристика гри як провідного виду діяльності дошкільника	Особливості ігрової діяльності у дітей із порушеннями мовлення	Характеристика ігрової діяльності в логопедичній роботі з дітьми із порушеннями фонетико-фонематичної, лексичної, граматичної та темпо-ритмічної сторін мовлення	Характеристика ігрової діяльності в логопедичній роботі з дітьми із порушеннями читання та письма
	2+10 балів		2+10 балів	
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот. контр.	Модульна контрольна робота (25 балів)		Модульна контрольна робота (25 балів)	
ІНДЗ (на вибір)	30 балів			
Підс.контр	<i>Залік (з урахуванням ІНДЗ) Коеф. $128:100=1,28$</i>		<i>Залік (без урахування ІНДЗ) Коеф. $98:100=0,98$</i>	

МОДУЛЬ III. ЛОГОПЕДИЧНА КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНИХ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення модулю III «Логопедична корекція системних порушень», становить 60 год., із них 8 год. – лекції, 8 год. – семінарські заняття, 4 год. – модульні роботи, 35 – самостійна робота. Вивчення студентами змістового модулю «Логопедична корекція системних порушень» завершується заліком.

Модулі	Змістовий модуль V.			Змістовий модуль VI.
Назва модуля	Корекція системних порушень мовлення у дітей з вадами розумового розвитку (66 балів)			Корекція системних порушень мовлення у дітей з сенсорними вадами (42 бали)
	1	2	3	4
Теми лекцій	Системні порушення мовлення: визначення класифікація, патогенез	Інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності: зміст, структура	Зміст та методика логопедичної роботи з подолання СПМ у дітей з вадами розумового розвитку	Зміст та методика логопедичної роботи з подолання СПМ у дітей з сенсорними порушеннями
	3 бали			1 бал
Теми семінарських занять	Характеристика гри як провідного виду діяльності дошкільника	Особливості ігрової діяльності у дітей із порушеннями мовлення	Характеристика ігрової діяльності в логопедичній роботі з дітьми із порушеннями фонетико-фонематичної, лексичної, граматичної та темпоритмічної сторін мовлення	Характеристика ігрової діяльності в логопедичній роботі з дітьми із порушеннями читання та письма
	3+20 балів			1+10 балів
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот. контр.	Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота (25 балів)
ІНДЗ (на вибір)	30 балів			
Підс.контр	<i>Залік (з урахуванням ІНДЗ) Коеф. 138:100=1,38</i>			<i>Залік (без урахування ІНДЗ) Коеф. 108:100=1,08</i>

МОДУЛЬ IV. СУЧАСНІ ЛОГОПЕДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення модулю IV «Сучасні логопедичні технології», становить 60 год., із них 8 год. – лекції, 8 год. – семінарські заняття, 4 год. – модульні роботи, 30 год. – самостійна робота. Вивчення студентами змістового модулю «Сучасні логопедичні технології» завершується заліком.

Модулі	Змістовий модуль VII.		Змістовий модуль VIII.	
Назва модуля	Особливості формування і корекції мовлення у дітей з порушенням слухової функції (49 балів)		Сучасні комп'ютерні технології та їх використання при корекції слуху та мовлення у дітей із сенсорними та мовленнєвими порушеннями (49 балів)	
	1	2	3	4
Теми лекцій	Особливості формування і корекції мовлення у дітей з порушеннями слуху з використанням сучасних технологій	Роль слухового та зорового сприймання, слухо-зорової пам'яті у опануванні усного мовлення дітьми з порушеннями слухової функції. Формування внутрішнього мовлення та його значення для мовленнєвого та інтелектуального розвитку дитини з порушеннями слухової функції	Використання комп'ютерних технологій у формуванні мовлення у дітей з порушенням слухової функції (комп'ютерний комплекс «Живий звук»)	Особливості формування мовлення з використанням комп'ютерних програм («Видима мова», «Світ звуків») та сучасних технологій слухопротезування
	2 бали		2 бали	
Теми семінарських занять	Характеристика стану мовленнєвого розвитку у дітей з порушенням слуху	Сучасні логопедичні технології. Звукосилувальна техніка, її значення для розвитку мовлення дітей з порушенням слухової функції	Особливості розвитку слухового та зорового сприймання усного мовлення у дітей з порушенням слухової функції. Деякі шляхи формування внутрішнього мовлення у дітей з вадами слуху	Особливості сучасного слухопротезування. Методика роботи з завоювання складоритму дітьми з вадами слуху. Оволодіння мовленням на основі піктограм. Складання конспекту заняття та його презентація
	2+10 балів		2+10 балів	
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот. контр.	Модульна контрольна робота (25 балів)		Модульна контрольна робота (25 балів)	
ІНДЗ (на вибір)	30 балів			
Підс.контр	<i>Залік (з урахуванням ІНДЗ) Коеф. 128:100=1,28</i>		<i>Залік (без урахування ІНДЗ) Коеф. 98:100=0,98</i>	

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ I.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РАННЬОЇ ДІАГНОСТИКИ ТА КОРЕКЦІЇ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ТПМ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ВСТУП. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ

Тема 1: Вступ. Особливості розвитку дітей раннього віку. Поняття раннього віку та діагностика розвитку дітей раннього віку.

Семінарське заняття № 1. Характеристика розвитку дітей раннього віку. Основні ознаки ТПМ. Класифікація ТПМ та їх коротка характеристика (2 год.)

План:

I. Теоретична частина:

1. Дайте визначення поняття “ранній вік”. Розкрийте предмет, об’єкт і значення раннього розвитку дітей.
2. Охарактеризуйте провідні завдання раннього розвитку дитини: розкрийте особливості розвитку дитини першого року життя;
3. Охарактеризуйте розвиток дитини на другому та третьому роках життя.
4. Поняття «норма» і «відхилення» в розвитку дитини. Основні ознаки ТПМ. Класифікація ТПМ та їх коротка характеристика.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Тема: Комплексна діагностика ТПМ (пізнавальної сфери, сприймання, уваги, пам’яті, мислення, мовлення, загальної та артикуляційної моторики, дихання) (2 год.)

Семінарське заняття № 2. Технології ранньої діагностики та корекції ТПМ. Формування підґрунтя для розвитку мовлення у дітей з ТПМ. (2 год.)

План:

1. Особливості формування підґрунтя для розвитку мовлення у дітей з ТПМ.
2. Характеристика розвитку основних психічних функцій: відчуття, сприймання, уваги, пам’яті (наочно-образної, наочно-дійової, словесно-логічної, емоційної), уваги, мислення (наочно-дійового, наочно-образного) в нормі та при ТПМ.
3. Особливості розвитку грубої та дрібної моторики, її вплив на якість формування мовлення у дітей з ТПМ.
4. Характеристика прийомів, засвоєння артикуляційних образів з використанням предметів, іграшок, піктограм..
5. Гігієнічні умови та особливості розвитку правильного дихання, в тому числі і мовленнєвого. Дихальні вправи, спрямовані на формування умінь направляти струмінь повітря, регулювати його інтенсивність.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ТЕХНОЛОГІЇ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ТПМ

Тема. Особливості раннього сенсорного розвитку дітей з ТПМ. Слухове, зорове сприймання та їх значення у корекції мовленнєвого розвитку дітей з ТПМ.

(2 год.)

Семінарське заняття № 3. Характеристика сенсорного розвитку дітей.

План:

1. Педагогічні умови раннього розвитку слухового сприймання у дітей, як профілактика ТПМ.

2. Особливості розвитку зорового сприймання та його значення для становлення особистості дитини раннього віку.

3. Особливості розвитку у дитини стійкого слухо-зорового зосередження, сприймання музики, мовлення дорослих.

4. Умови формування тактильного сприймання як засобу стимулювання розвитку пізнавальної сфери дитини.

Тема. Ефективні шляхи та засоби профілактики і корекції ТПМ у дітей раннього віку (2 год.)

Семінарське заняття № 4. Характеристика методів, прийомів формування звуковимови та її автоматизація у дітей з ТПМ. (2 год.)

План:

1. Педагогічні умови розвитку імпресивного і експресивного мовлення.

2. Характеристика практичних вправ на розвиток рухової сфери дитини. Логоритміка. Демонстрація вправ на розвиток фонетико-фонематичного слуху.

3. Особливості формування звуковимови з використанням звуконаслідувань та їх руховим супроводом. Використання складоритмічних вправ при формуванні та автоматизації звуковимови.

4. Умови розвитку словесної пам'яті на основі складоритмічних образів мовленнєвого потоку (слів, словосполучень, фраз, віршів). Класифікація слів за подібністю складоритмів-добір до запропонованого слова іншого з відповідним складоритмом.

5. Особливості розвитку моторики і мовленнєвого дихання.

6. Вправляння у формуванні звуковимови, розвитку мовлення у дітей з ТПМ з використанням комп'ютерних програм "Живий звук", "Видима мова" тощо.

МОДУЛЬ II

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

ГРА В СИСТЕМІ ПОДОЛАННЯ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ ТПМ

Тема: Поняття про гру як провідного виду діяльності дитини-дошкільника. Генеза дитячої гри.

Практичне заняття № 1. Характеристика гри як провідного виду діяльності дошкільника.

План:

I. Теоретична частина:

1. Дайте визначення поняттю «гра», теорії походження гри, функції дитячої гри.

2. Значення гри для розвитку дошкільника, провідний характер дитячої гри, класифікація дитячих ігор П. Лесгафта, класифікація дитячих ігор К. Грооса, класифікація дитячих ігор Н. Крупської.

3. Характеристика творчих ігор, характеристика ігор з правилами.

4. Визначення поняття «іграшка», педагогічні вимоги до іграшки, особливості використання іграшок на різних етапах розвитку дитини, класифікація іграшок.

5. Етапи розвитку дитячої гри: до 1 року, в ранньому віці, в дошкільному віці, питання диференціації маніпулятивної, предметної та ігрової діяльності.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Тема: Роль іграшки в ігровій діяльності дитини із ТПМ. Особливості ігрової діяльності дошкільників із ТПМ.

Практичне заняття № 2. Особливості ігрової діяльності у дітей із порушеннями мовлення.

План:

I. Теоретична частина:

1. Сучасні класифікації ігор та їх характеристика.
2. Корекційне значення гри.
3. Можливості використання ігор в корекційній роботі.
4. Ігрове корекційне заняття, його структура, прийоми проведення.
5. Ігрова кімната, вимоги до її обладнання.
6. Особливості ігрової діяльності дітей із дислалією, дизартрією, алалією та заїканням.
7. Гра, як допоміжний засіб діагностики психічного розвитку дитини із ТПМ.
8. Порівняльна характеристика ігрової діяльності дошкільників з нормальним мовленнєвим розвитком та дошкільників із ТПМ.
9. Місце гри в системі подолання мовленнєвих порушень. Особливості використання ігор в логопедичній роботі.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЮЧОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

Тема: Ігри в логопедичній роботі з дітьми із порушеннями фонетико-фонематичної, лексичної, граматичної та темпо-ритмічної сторін мовлення

Практичне заняття № 3. Характеристика ігрової діяльності в логопедичній роботі з дітьми із порушеннями фонетико-фонематичної, лексичної, граматичної та темпо-ритмічної сторін мовлення

План:

I. Теоретична частина:

1. Особливості використання ігор у корекційному процесі.
2. Потенціал ігрової діяльності у вирішенні корекційних завдань.
3. Історичний аспект розвитку ігрової терапії.
4. Характеристика ігрової діяльності дітей з ФФНМ та ЗНМ.
5. Характеристика ігор, спрямованих на:
  - розвиток слухової уваги та сприймання,
  - розвиток загальної, дрібної та артикуляційної моторики,
  - розвиток мовленнєвого дихання та голосу,
  - розвиток фонематичного сприймання, аналізу, синтезу,
  - формування фонематичних уявлень,
  - на постановку правильної звуковимови,
  - на закріплення правильної звуковимови.

6. Характеристика ігрових прийомів спрямованих на активізацію активного мовленнєвого спілкування.
  7. Наочні ігри, віршики та загадки в структурі логопедичної роботи при ЗНМ.
  8. Ігрові прийоми формування словотворення та словозміни у дітей із вадами мовлення.
- Правила застосування ігор в логопедичній роботі по корекції вад граматичного ладу.
9. Характеристика ігор для розвитку фізіологічного та мовленнєвого дихання при заїканні.
  10. Ігрові прийоми та ігри, що використовуються з метою релаксації.
  11. Рухливі та музичні ігри в структурі логопедичних та логоритмічних занять.
  12. Ігри для розвитку монологічного та діалогічного мовлення.
  13. Творчі ігри, як засіб формування самостійного зв'язного мовлення.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Тема: Ігри в логопедичній роботі з дітьми із порушеннями читання та письма

Практичне заняття № 4. Характеристика ігрової діяльності в логопедичній роботі з дітьми із порушеннями читання та письма.

План:

I. Теоретична частина:

1. Характеристика ігор, що використовують в логопедичній роботі при подоланні дислексії та дисграфії.
  2. Методика використання натсільних друкованих, словесних дидактичних ігор, конструктивних ігор, ігор для розвитку дрібної моторики.
  3. Наочність, як засіб подолання вад читання і письма.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.

МОДУЛЬ III

ЛОГОПЕДИЧНА КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНИХ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V. КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНИХ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ВАДАМИ РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ

Семінарське заняття 1. Системні порушення мовлення: визначення класифікація, патогенез.

План:

I. Теоретична частина:

1. Визначення понять «порушення розумового розвитку», «системні порушення мовлення».
2. Класифікація порушень розумового розвитку. Класифікація системних порушень мовлення.
3. Дискусійні питання класифікації системних порушень мовлення.
4. Патологічні психологічні механізми мовлення, що спричиняють системні порушення мовлення.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Тестовий контроль знань.

Семінарське заняття 2. Інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності: зміст, структура.

План:

I. Теоретична частина

1. Вплив пізнавальної діяльності на формування мовлення.
2. Визначення поняття «інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності (ІКМД)».

3. Зміст та структура інтелектуального компонента мовленнєвої діяльності.
4. Операційний склад мовленнєвої діяльності
5. Значення складників ІКМД для засвоєння та використання мови в актах комунікації.
6. Методи діагностики складників інтелектуального компонента мовленнєвої діяльності.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Тестовий контроль знань.

Семінарське заняття 3. Зміст та методика логопедичної роботи з подолання СПМ у дітей з вадами розумового розвитку

План:

I. Теоретична частина

1. Організація логопедичної роботи з дітьми, що мають порушення розумового розвитку.
2. Особливості змісту та методик логопедичної роботи з дітьми, що мають порушення розумового розвитку.
3. Корекція складників інтелектуального компоненту мовленнєвої діяльності у дітей з вадами розумового розвитку.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Тестовий контроль знань.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VI. КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНИХ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З СЕНСОРНИМИ ВАДАМИ

Семінарське заняття 4. Зміст та методика логопедичної роботи з подолання СПМ у дітей з сенсорними порушеннями.

План:

I. Теоретична частина:

1. Визначення сенсорні порушення розвитку.
2. Класифікація сенсорних порушень розвитку.
3. Системні порушення мовлення у дітей з вадами зору.
4. Особливості логопедичної роботи при порушеннях зору. Зміст та методика логопедичної роботи з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей з вадами зору.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Тестовий контроль знань.

МОДУЛЬ IV СУЧАСНІ ЛОГОПЕДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VII. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ СЛУХОВОЇ ФУНКЦІЇ

Семінарське заняття № 1. Сучасні логопедичні технології. Звукопідсилювальна техніка, її значення для розвитку мовлення дітей з порушенням слухової функції. (2 год.)

План:

I. Теоретична частина:

1. Предмет і значення сучасних логопедичних технологій. Звукопідсилювальна техніка, її значення для розвитку мовлення дітей з порушенням слухової функції.
2. Зміст поняття “компенсаторно-корекційні” механізми формування мовлення у дітей з вадами слуху..

3. Суть процесу компенсаторно-корекційного впливу при формуванні мовлення у дітей з вадами слуху.

4. Методи, прийоми, засоби формування звуковимови та усного мовлення у дітей з порушеннями слухової функції.

5. Взаємозв'язок розвитку мовлення та інших психічних процесів у дітей з порушеннями слухової функції.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття № 2. Характеристика стану мовленнєвого розвитку у дітей з порушенням слуху. (2 год.)

План:

1. Характеристика дітей з порушеннями слуху: глухі діти, слабочуючі, діти які втратили слух на пізніх етапах розвитку.

2. Загальна характеристика та значення зорового аналізатора.

3. Уміння розпізнати порушення слуху з поміж інших порушень мовлення у дітей (алалія, ЗПР тощо).

4. Вікові особливості розвитку мовлення у дітей з порушенням слухової функції у порівнянні з дітьми, які розвиваються у відповідності з нормою.

5. Значення кохлеарної імплантації для нормалізації стану слухової функції дитини. Піктограми та складоритми, як базові складові формування звуковимови та розвитку мовлення, словесної та образної пам'яті дітей з вадами слуху.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

МОДУЛЬ VIII.

СУЧАСНІ КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ ПРИ КОРЕКЦІЇ СЛУХУ ТА МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ІЗ СЕНСОРНИМИ ТА МОВЛЕННЄВИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Семінарське заняття № 3. Особливості сучасного слухопротезування. Методика роботи з завоєння складоритму дітьми з вадами слуху. Оволодіння мовленням на основі піктограм. Складання конспекту заняття та його презентація.

1. Сучасні технології слухопротезування.

2. Методика формування звуковимови, усного мовлення у дітей з вадами слуху. Технології оволодіння складоритмом, розвиток словесної пам'яті.

3. Автоматизація звуковимови на основі повторення мелодики слова, словосполучення, фрази, тексту одним і тим же складом. 4. Спряжене мовлення, його значення для оволодіння мовленням дітьми з вадами слуху.

5. Комп'ютерні навчальні програми, логопедичні методи формування звуковимови.

6. Піктограми та їх використання при формуванні звуковимови, усного мовлення, розвитку образної та словесної пам'яті дітей з порушенням функцій слухового аналізатора

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття № 4. Особливості розвитку слухового та зорового сприймання усного мовлення у дітей з порушенням слухової функції. Деякі шляхи формування внутрішнього мовлення у дітей з вадами слуху.

План:

1. Особливості слухового сприймання: складоритм, фонем, доступні слуховому сприйманню дітей з різним ступенем втрати слуху.

2. Особливості зорового сприймання, фонем, доступні зоровому розрізненню їх артикуляційних образів.

3. Роль спряженого мовлення у розпізнаванні зверненого та автоматизації звуковимови. Формування внутрішнього мовлення, його значення для мовленнєвого та інтелектуального

розвитку дитини з порушеннями слухової функції.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ I.

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА РАНЬОЇ ДІАГНОСТИКИ ТА КОРЕКЦІЇ РІВНЯ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

ВСТУП. ТЕОРЕТИНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

Тема 1. Вступ. Особливості розвитку дітей раннього віку. Поняття раннього віку та діагностика розвитку дітей раннього віку.

1. Скласти дефектологічний словник (протягом всього терміну вивчення дисципліни вести словник, записуючи основні терміни понятійно-категоріального апарату предмета із понятійно-термінологічних словників та текстів лекцій).

2. Широко розкрити поняття раннього віку та презентувати діагностику розвитку дітей раннього віку.

Тема 2. Комплексна діагностика ТПМ (пізнавальної сфери, сприймання, уваги, пам'яті, мислення, мовлення, загальної та артикуляційної моторики, дихання)

1. Підготувати доповідь на тему: « Особливості пізнавальної сфери дітей (у порівнянні норми і порушення мовлення)».

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ТЕХНОЛОГІЇ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ТПМ

Тема: Особливості раннього сенсорного розвитку дітей з ТПМ. Слухове, зорове сприймання та їх значення у корекції мовленнєвого розвитку дітей з ТПМ.

1. Підготувати реферат на тему: «Компенсаторні можливості сенсорного розвитку дітей з ТПМ».

Тема. Ефективні шляхи та засоби профілактики і корекції ТПМ у дітей раннього віку

Підготувати реферат на тему: «Ефективні шляхи та засоби профілактики і корекції ТПМ у дітей раннього віку».

МОДУЛЬ II

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ГРА В СИСТЕМІ ПОДОЛАННЯ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ ТПМ.

Тема 1. Поняття про гру як провідного виду діяльності дитини-дошкільника. Генеза дитячої гри.

1. Підготувати доповідь «Передумови виникнення дитячої гри».

2. Скласти карту знань на тему «Етапи розвитку гри в дошкільному віці».

Тема 2. Роль іграшки в ігровій діяльності дитини із ТПМ. Особливості ігрової діяльності дошкільників із ТПМ. – 7 год.

1. Дайте порівняльну характеристику маніпулятивної, ігрової та навчальної діяльності дитини. Основні твердження запишіть у таблицю.

<i>Критерій порівняння</i>	<i>Маніпулятивна діяльність</i>	<i>Ігрова діяльність</i>	<i>Навчальна діяльність</i>

2. Дайте порівняльну характеристику ігрової діяльності декількох поколінь за наступними параметрами: тематика, тривалість, місце проведення, кількість учасників, іграшки.

<i>Покоління</i>	<i>Тематика</i>	<i>Тривалість</i>	<i>Місце проведення</i>	<i>Кількість учасників</i>	<i>Іграшки</i>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. ОСНОВНІ НАПРЯМИ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЮЧОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

Тема 3. Ігри в логопедичній роботі з дітьми із порушеннями

1. Виготовити картотеку логопедичних ігор для: збагачення словникового запасу, розвитку граматичної сторони мовлення, розвитку зв'язного мовлення.

2. Виготовити картотеки логопедичних ігор для: формування правильної звуковимови, розвитку слухової уваги, розвитку фонематичних процесів.

3. Виготовити картотеки логопедичних ігор для: формування плавного мовленнєвого дихання та корекції темпо-ритмічної сторони мовлення.

Тема 4. Ігри в логопедичній роботі з дітьми із порушеннями читання та письма

1. Розробити по 5 ігор для розвитку: оптико-просторового гнозису, дрібної моторики, синтаксичного аналізу у дітей із порушеннями писемного мовлення.

МОДУЛЬ III

ЛОГОПЕДИЧНА КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНИХ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V. КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНИХ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ВАДАМИ РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ

Тема 1. Системні порушення мовлення: визначення класифікація, патогенез.

1. Розробити таблицю «Класифікація системних порушень мовлення»

Тема 2. Інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності: зміст, структура.

1. Скласти схему „Інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності”.

2. Конспект статті Тищенка В.В. Зміст інтелектуального компонента мовленнєвої діяльності // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова: Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – 2005. – Вип. 2. – Ч.І. – С. 129-141

Тема 3. Зміст та методика логопедичної роботи з подолання СПМ у дітей з вадами розумового розвитку

1. Конспект праці Є.Ф. Соботович та В.В. Тищенка «Програмні вимоги до корекційного навчання з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку з порушеннями розумового розвитку»

2. Розробити конспект логопедичного заняття у старшій групі СДНЗ для дітей з порушеннями розумового розвитку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VI. КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНИХ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З СЕНСОРНИМИ ВАДАМИ

Тема 4. Зміст та методика логопедичної роботи з подолання СПМ у дітей з сенсорними порушеннями.

1. Скласти таблицю «Порівняльна характеристика СПМ у дітей з вадами зору та порушеннями розумового розвитку».

МОДУЛЬ VI СУЧАСНІ ЛОГОПЕДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VII. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ СЛУХОВОЇ ФУНКЦІЇ.

Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу “Сучасні логопедичні технології”. Поняття “сучасні логопедичні технології”

1. Ознайомлення з літературними джерелами щодо особливостей розвитку мовлення у здорових дітей та дітей з порушеннями слухового аналізатора.

2. Складання порівняльної характеристики динаміки мовленнєвого розвитку здорових дітей та дітей з порушеннями слухової функції.

Тема 2. Характеристика стану мовленнєвого розвитку у дітей з порушенням слуху

Підготувати доповідь на тему: «Діти з порушеннями слуху: глухі діти, слабочуючі, діти які втратили слух на пізніх етапах розвитку»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VIII. СУЧАСНІ КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ ПРИ КОРЕКЦІЇ СЛУХУ ТА МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ІЗ СЕНСОРНИМИ ТА МОВЛЕННЄВИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Тема 3. Особливості формування мовлення у дітей з порушеннями слуху з використанням сучасних технологій.

1. Підготувати реферат на тему: «Сучасні технології слухопротезування, ком'ютерні корекційні програми».

2. Написати есе на тему: «Методика формування звуковимови, усного мовлення у дітей з вадами слуху. Технології оволодіння складоритмом. Розвиток словесної пам'яті.»

Тема 4. : Роль слухового та зорового сприймання, слухо-зорової пам'яті у опануванні усного мовлення дітьми з порушеннями слухової функції

1. Написати реферат на тему: «Особливості слухового, зорового сприймання усного мовлення дітьми з порушеннями слухової функції»

2. Підготувати доповідь на тему: «Формування внутрішнього мовлення, його значення для мовленнєвого та інтелектуального розвитку дитини з порушеннями слухової функції»

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

МОДУЛЬ I. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА РАНЬОЇ ДІАГНОСТИКИ ТА КОРЕКЦІЇ РІВНЯ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
МОДУЛЬ 1. ВСТУП. ТЕОРЕТИНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ		
Тема 1. Особливості розвитку дітей раннього віку. Поняття раннього віку та діагностика розвитку дітей раннього віку.-5 год.	Семінарське заняття, модульний контроль	5
Тема 2. Комплексна діагностика ТПМ (пізнавальної сфери, сприймання, уваги, пам'яті, мислення, мовлення, загальної та артикуляційної моторики, дихання) - 8 год.		5
МОДУЛЬ 2. ТЕХНОЛОГІЇ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ТПМ		
Тема 3. Особливості раннього сенсорного розвитку дітей з ТПМ. Слухове, зорове сприймання та їх значення у корекції мовленнєвого розвитку дітей з ТПМ. – 7год	Семінарське заняття, модульний контроль	5
Тема 4. Ефективні шляхи та засоби профілактики і корекції ТПМ у дітей раннього віку -6 год. .		5
<i>Разом за навчальним планом: 26 год.</i>		<i>Разом: 20 балів</i>

МОДУЛЬ II ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Модуль III. Гра в системі подолання мовленнєвих порушень у дітей ТПМ.		
Тема 1: Поняття про гру як провідного виду діяльності дитини-дошкільника. Генеза дитячої гри. – 6 год.	практичне, модульний контроль, індивідуальне заняття, залік	5
Тема 2: Роль іграшки в ігровій діяльності дитини із ТПМ. Особливості ігрової діяльності дошкільників із ТПМ. – 7 год.		5
Модуль IV. Основні напрями корекційно-розвиваючої роботи з дітьми із тяжкими порушеннями мовлення		
Тема 3: Ігри в логопедичній роботі з дітьми із ФФНМ та ЗНМ. - 9 год.	практичне, модульний контроль, індивідуальне заняття, залік	5
Тема 4: Ігри в логопедичній роботі з дітьми із порушеннями писемного мовлення. – 9 год.		5
<i>Разом за навчальним планом: 31 год.</i>		<i>Разом: 20 балів</i>

МОДУЛЬ III ЛОГОПЕДИЧНА КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНИХ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
<i>IX семестр</i>		
Модуль 5. Корекція системних порушень мовлення у дітей з вадами розумового розвитку.		
Тема 1. Системні порушення мовлення: визначення класифікація, патогенез.	Практичні заняття, індивідуальні заняття, модульний контроль	5
Тема 2. Інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності: зміст, структура.		5
Тема 3. Зміст та методика логопедичної роботи з подолання СПМ у дітей з вадами розумового		5

розвитку		
Модуль 6. Корекція системних порушень мовлення у дітей з сенсорними вадами.		
Тема 4. Зміст та методика логопедичної роботи з подолання СПМ у дітей з сенсорними порушеннями.	Практичні заняття, індивідуальні заняття, модульний контроль	5
<i>Разом за навчальним планом: 31 год.</i>		<i>Разом 20 балів</i>

МОДУЛЬ VI СУЧАСНІ ЛОГОПЕДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Модуль 7. Особливості формування мовлення у дітей з порушенням слухової функції		
Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу “Сучасні логопедичні технології”. Поняття “сучасні логопедичні технології”	Семінарське заняття, модульний контроль	5
Тема 2. Характеристика стану мовленнєвого розвитку у дітей з порушенням слуху.		5
Модуль 8. Сучасні комп’ютерні технології та їх використання при корекції слуху та мовлення у дітей із сенсорними та мовленнєвими порушеннями		
Тема 1. Особливості формування мовлення у дітей з порушеннями слуху з використанням сучасних технологій.	Семінарське заняття, модульний контроль	5
Тема 2. Роль слухового та зорового сприймання, слухо-зорової пам’яті у опануванні усного мовлення дітьми з порушеннями слухової функції. Формування внутрішнього мовлення. та його значення для мовленнєвого та інтелектуального розвитку дитини з порушеннями слухової функції.		5
<i>Разом за навчальним планом: 26 год.</i>		<i>Разом: 20 балів</i>

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

(навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Логопедія» – це вид навчально-дослідної роботи бакалавра, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Вид ІНДЗ – творчий проект: розробка альбому для обстеження стану сформованості мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
Чіткість і послідовність викладу матеріалу	3
Обґрунтоване розкриття змісту, форм та методів роботи з дітьми, які мають порушення мовленнєвого розвитку.	від 1 до 20
Творчий підхід до виконання ІНДЗ	3
Якість оформлення роботи	4
Разом	30

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення студента з дисципліни «Логопедія (інтегрований курс)» оцінюються за системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

**Система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни
«Логопедія (інтегрований курс)»**

Вид діяльності	Бал
Модуль 1	98
Модуль 2	98
Модуль 3	108
Модуль 4	98
ІНДЗ	30
РАЗОМ	432
РОЗРАХУНОК БАЛІВ ЗА КОЕФІЦІЄНТОМ	432:60=7,2

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; звіт, реферат, есе.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Результати навчання студентів щодо опанування навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою. Переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання в шкалу за системою ЄКТС здійснюється за наступною схемою, що подана у табл. 8.2.

Порядок переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання, в шкалу за системою ЄКТС

Таблиця 8.2

Оцінка ЄКТС	Оцінка за шкалою Університету	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками

B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
F	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
Fx	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проєктів»).

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• *Словесні*: лекція із застосуванням комп’ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, практичні, пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

• *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ навчальні посібники;
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ презентації теоретичного матеріалу в Power Point
- ✓ контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

XII. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

Питання у білетах розташовані наступним чином:

I питання: тестові завдання (5 балів)

II питання: (10 балів)

1. Охарактеризуйте особливості формування мовлення дітей 1 року життя з тяжкими порушеннями мовлення.
2. Сформулюйте критерії оцінки рівнів розвитку мовлення дітей 2 року життя
3. Охарактеризуйте особливості формування мовлення дітей 2 року життя з тяжкими порушеннями мовлення.
4. Охарактеризуйте особливості формування мовлення дітей 3 року життя з тяжкими порушеннями мовлення.
5. Сформулюйте критерії оцінки рівнів розвитку мовлення дітей 3 року життя.
6. Охарактеризуйте можливості використання ігор в корекційній роботі, їх структуру, прийоми проведення.
7. Визначіть особливості ігрової діяльності дітей із порушеннями мовлення.
8. Сформулюйте особливості використання рухливих та музичних ігор на логопедичних та логоритмічних заняттях.
9. Розкрийте особливості використання ігрових прийомів формування словотворення та словозміни у дітей із порушеннями мовлення.
10. Розкрийте зміст ігор для розвитку фізіологічного та мовленнєвого дихання при заїканні.
11. Охарактеризуйте поняття "системні порушення мовлення"(визначення, класифікація, патогенез)
12. Розкрийте зміст та структуру інтелектуального компонента мовленнєвої діяльності.
13. Розкрийте зміст та методику логопедичної роботи з подолання СПМ у дітей з вадами розумового розвитку.
14. Сформулюйте значення та методи діагностики складників інтелектуального компонента мовленнєвої діяльності для засвоєння та використання мови в актах комунікації.
15. Розкрийте зміст та методику логопедичної роботи з подолання СПМ у дітей з сенсорними порушеннями.
16. Охарактеризуйте суть звукопідсилювальної техніки, її значення для розвитку мовлення дітей з порушенням слухової функції.
17. Розкрийте суть процесу компенсаторно-корекційного впливу при формуванні мовлення у дітей з вадами слуху.

18. Розкрийте значення кохлеарної імплантації для нормалізації стану слухової функції дитини.
19. Охарактеризуйте базові складові формування звуковимови та розвитку мовлення, словесної та образної пам'яті дітей з вадами слуху (пиктограми та складоритми).
20. Сформулюйте роль комп'ютерних навчальних програм як логопедичних методів формування звуковимови.

III питання практичного характеру: (15 балів)

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Апаратно- програмний методичний комплекс з корекційно-розвитковою програмою «ЖИВИЙ ЗВУК». Інструктивно-методичний посібник/ВВ.Засенко, А.А. Колупаєва, Б.С.Мороз, В.П.Овсяник, К.В.Луцько,Т.В.Богданович,В.О.Конюшняк;К.: видавець О.Т.Ростунов, 2011, 286 стор.
2. Борякова Н. Ю. Педагогические системы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии : учеб. пособ. для студентов. – М. : АСТ, Астрель, 2008. – 222 с.
3. Игровая терапия как способ решения проблем ребенка / Лэндрет Г., Хоумер Л., Гловер Д., Свини Д. - М.: Московский психолого-социальный институт, 2001.
4. Програма розвитку глухих дітей дошкільного віку/К.В. Луцько (заг. ред), О.В. Мартинчук., О.П. Круглик-К.: Вид-о НПУ імені М.П.Драгоманова, 2015.-395с.
5. Соботович Е.Ф. Нарушения речевого развития у детей и пути их коррекции. К., 1995.
6. Соботович Е.Ф. Психолингвистическая структура речевой деятельности и механизмы ее формирования. – К., 1997.
7. Соботович Є.Ф.,Тищенко В.В. Програмні вимоги до корекційного навчання з розвитку мовлення у дітей старшого дошкільного віку з вадами інтелекту – К.: Актуальна освіта, 2004

Додаткова:

8. Луцько К. В. Говори, думай, запам'ятовуй: Посібник для учнів шкіл глухих. – К. Ірпінь, «Перун», 1994.
9. Соботович Є.Ф. ТищенкоВ.В. Засвоєння розумово відсталими дошкільниками граматичних категорій та абстрактного лексико–граматичного значення слова // Дефектологія. – № 4. – 1998. – С. 2–5.
10. Соботович Є.Ф.Вибрані праці з логопедії. / Укл. В.В.Тищенко, Є.Ю.Линдіна. – К. «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. – 308 с.
11. Тищенко В.В. Вироблення дії ймовірного прогнозування у мовленнєвій діяльності розумово відсталих дошкільників // Дефектологія. – 2001. – №2. – С. 9–13.
12. Тищенко В.В. Діагностика та корекція операції морфологічного аналізу у старших дошкільників з вадами розумового розвитку // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету: Соціально-педагогічна серія: Випуск 6: Сучасні проблеми організації роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. – Кам'янець-Подільський, 2006

Інформаційні ресурси

1. Каталог дидактичних ігор: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://logopedija.at.ua/load/didaktichni_igri/2
2. Логопедична скарбничка: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.abetka-logopedka.org/logopedskarb.htm>
3. Робота зі звуками. Логопедичні відео-ігри: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://korektolog.com/index.php/robotazvukmnu/86-rob-zvukstat>